

ZIJN DE GOUDEN WEKEN ECHT GOUD WAARD?
Stel je kennis op de proef!

De Gouden Weken zijn inmiddels een bekend begrip in het onderwijs: je legt er de basis mee voor een positief klasklimaat. Zijn de Gouden Weken ook breed gedragen in het team? En wat hebben de Gouden Weken eigenlijk te maken met pesten? Ga in gesprek met je collega's, bijvoorbeeld met de prikkelende stellingen uit dit artikel. Marijke van der Zalm en Sanna de Boer, respectievelijk adviseur sociale veiligheid en projectleider Week Tegen Pesten, doen alvast een voorzet.

Tekst
Erik Ouwerkerk

Stelling 1: Wie de Gouden Weken goed aanpakt, heeft de Zilveren Weken niet meer nodig

"Hoewel het waar is dat een sterke start tijdens de Gouden Weken een goede basis legt voor de sfeer in de groep, betekent dit niet dat de Zilveren Weken overbodig zijn", zegt Marijke. "Je kunt het vergelijken met een tuin die je aanlegt. Je moet goed nadenken over hoe je de tuin inricht en na de aanleg kost het tijd om je tuin te onderhouden. Doe je dit niet, dan heb je uiteindelijk veel meer werk. Zo werkt het ook in de klas. Maak van groepsvorming een continu proces. Door blijvende aandacht en onderhoud kun je een hoop onrust en gedoe voorkomen."

In de Gouden Weken bepaal je met elkaar de afspraken. Sanna: "Hoe willen we als klasgenoten met elkaar omgaan?" Het is goed om als leraar op vaste momenten, bijvoorbeeld wekelijks of maandelijks, de afspraken te evalueren: Wat gaat er goed? Wat is nog lastig? Is er bijstelling nodig? Zo

verbindt de groep zich opnieuw aan de positieve groepsnormen. De weken na de vakanties zijn hierbij van onschatbare waarde. Zeker de periode na de kerstvakantie is aan te raden: de onderbreking van het schoolritme is dan net even wat langer dan bij andere vakanties. Bovendien kun je terugblikken op de eerste helft van het schooljaar en vooruit kijken naar de tweede helft. Ook de Zilveren Weken hebben dus absoluut hun waarde."

Stelling 2: Aandacht voor het klasklimaat leidt af van de hoofdzaak: taal en rekenen

Marijke reageert als eerste: "In de eerste weken leg je, om de woorden van

Het moet duidelijk zijn welk gedrag je wel en niet accepteert

Amina Saydali, directeur/bestuurder School & Veiligheid, te gebruiken: 'de basis voor de basis'. De extra focus op basisvaardigheden zoals taal en rekenen is nodig om goed mee te kunnen komen in onze maatschappij. Tegelijkertijd weten we dat een veilig leerklimaat nodig is om optimaal te kunnen leren. Leerlingen die deel uitmaken van klassen met een veilig en positief groepsklimaat zijn vaak beter in staat om zich te concentreren, samen te werken en te leren."

"Dat horen we ook echt terug uit de praktijk", vult Sanna aan. "Meester Ivan van groep 8 op CBS De Sluis uit Zeist verwoordt het mooi: 'Een veilig klasklimaat is de basis van je onderwijs. Je hebt al heel weinig effectieve leertijd. Er moet heel veel. Maar als de basis niet goed zit, kan ik niet eens een uur rekenen. Sterker nog, als ik een uur ga rekenen, is de effectieve leertijd waarschijnlijk niet eens de helft. Maar wanneer ik uitgebreid aandacht heb besteed aan het klasklimaat, doe ik meer in een half uur, dan anders in een uur. Het betaalt zich aan alle kanten terug!'"

Marijke van der Zalm, adviseur pesten bij School & Veiligheid

Stelling 3: Pesten is nooit helemaal te voorkomen

Sanna: "We willen niets liever dan het te voorkomen, maar het blijft heel ingewikkeld. We kunnen wel langdurig pesten vóór zijn en daarmee ook de langdurige effecten die pestgedrag kan hebben op een leerling. Een klas is in feite onveilig: kinderen met uiteenlopende achtergronden zitten vaak puur op basis van leeftijd en woonplaats bij elkaar in een klas. Ze zoeken naar hun plek in de groep, testen elkaar uit, botsen met elkaar. Als je dat bespreekbaar maakt in de klas, creëer je leer- en groeimomenten voor het leven." Marijke vult aan: "Denk niet dat pesten op jouw school niet gebeurt. Erken het en geef aan wat je doet om het te voorkomen. Spreek uit dat je dit gedrag niet tolereert. Je moet onveiligheid erkennen om aan veiligheid te kunnen werken."

Stelling 4: Positief gedrag stimuleren is belangrijker dan negatief gedrag bestraffen

Uit onderzoek blijkt dat een positieve benadering beter werkt dan een nadruk op disciplineren, stellen Sanna en Marijke eensgezind vast. Door juist positief gedrag te benoemen en te prijzen, zorg je voor minder verstorend gedrag. Haal de klassenafspraken of regels er niet alleen bij als het misgaat, maar benoem juist ook wanneer het goed gaat. >>>

Sanna de Boer, projectleider van de Week Tegen Pesten bij School & Veiligheid

“Ik ken klassen die wekelijks de groepsafspraken evalueren en focussen op wat goed gaat. Behaalde doelen worden opgeschreven en ceremonieel in een gouden doos gestopt. Zo vieren ze met elkaar successen”, aldus Marijke. Haar collega vult aan: “Een misvatting bij ‘positief gedrag stimuleren’ is dat het soft is, of dat er geen grenzen zijn. Grenzen stellen blijft uiteraard nodig. Het moet duidelijk zijn welk gedrag je wel en niet accepteert. Maar stel grenzen door in verbinding te blijven met je leerlingen. Wees nieuwsgierig en open het gesprek door op zoek te gaan naar wat er speelt achter het gedrag.”

Stelling 5: Hou de ouders/verzorgers buiten het klaslokaal; dat geeft alleen maar ruis

Marijke: “We merken dat contact met ouders en/of verzorgers regelmatig voor ongemak zorgt bij leraren. In de opleiding is vaak minder aandacht voor een goede samenwerking met ouders. Toch is het belangrijk je te realiseren dat ouders onmisbaar zijn in de pedagogische driehoek ouder-kind-school. Een goede samenwerking met ouders draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen. “En dat niet alleen”, geeft Sanna aan. “Het helpt ook bij het tegengaan van pesten. Ouders zijn de ogen en oren van de leraar buiten de klas. Zij weten als geen ander hoe kinderen zich voelen, met wie ze omgaan en hoe ze dat doen.”

Ook voor het contact met ouders zijn de Gouden Weken essentieel, meent Marijke: “Door vanaf het begin te bouwen aan een goede relatie, kan je daarop terugvallen op het moment dat er wel iets aan de hand is, bijvoorbeeld pesten.” ■

Er moet heel veel. Maar als de basis niet goed zit, kan ik niet eens een uur rekenen.

Mooi startpunt

De publicatie ‘Vijf tips om Pesten te Voorkomen’ voor het po is een mooi startpunt voor een (gesprek over) positief klasklimaat. Hier vinden leraren niet alleen handvatten waar ze op terug kunnen vallen gedurende het schooljaar, maar ook wetenschappelijke achtergronden bij de interventies en voorbeelden uit de praktijk. In september 2024 publiceren wij ook een vo-versie.

Scan de QR-code om de publicatie gratis te downloaden:

Hieronder een beknopt overzicht van de vijf tips:

1. Neem de tijd voor de groepsvorming en leer elkaar kennen. Het begin van het schooljaar is hier uitermate geschikt voor. Investeer in groepsvormingsoefeningen, bevorder het wij-gevoel.
2. Creëer een warme band met je leerlingen. Dat bevordert een positieve sfeer en helpt pestgedrag verminderen. Leer je leerlingen persoonlijk kennen en heb oprechte aandacht.
3. Stel een positieve groepsnorm, leef deze voor en zorg dat je deze bewaakt. Samen werken aan groepsnormen zorgt ervoor dat de hele groep zich ervoor verantwoordelijk voelt, de normen draagt en bewaakt.
4. Houd de dynamiek van de groep in de gaten, want die verandert continu. Door vroegtijdig kleine problemen aan te pakken voorkom je erger. Betrek leerlingen en ouders, zij weten vaak heel goed wat er allemaal speelt.
5. Houd goed contact met ouders en verzorgers. Spreek je samen uit tegen pestgedrag en wissel vroegtijdig signalen met elkaar uit. Een goede samenwerking met ouders draagt bij aan het voorkomen van pesten.

Doe mee met de Week Tegen Pesten:

23 t/m 27 september 2024. Investeer in een positief groepsklimaat en leg een goede basis voor het nieuwe schooljaar. www.weektegenpesten.nl.